

Resztoratív, mediációs technikák alkalmazási lehetőségei büntetés- végrehajtási intézetekben

II. Zárt ajtók - nyitott lelkek konferencia

Tököl, 2011. február 10.

A helyreállító igazságszolgáltatás fogalma

- A helyreállító vagy resztoratív igazságszolgáltatás egy olyan alternatív igazságszolgáltatási módszer, amely elsősorban a bűncselekmény következtében az egyén, a kapcsolatok és a közösség által elszenvedett károk helyreállítását célozza.
- „A helyreállító igazságszolgáltatás azon folyamat, amely során egy konkrét bűncselekmény érintettjei együtt állapodnak meg arról, hogyan kezeljék a bűncselekmény következményeit és annak jövőre vonatkozó hatásait.”

(Tony Marshall, 1996.)

A helyreállító igazságszolgáltatás fogalma

- „... a helyreállító igazságszolgáltatás a bűncselekmény által okozott sérelemre összpontosít, célja a sérelmet elszenvedő felé történő jóvátétel és a sérelemokozás esélyének csökkentése a jövőben. Feltétele, hogy az elkövető felelősséget vállaljon cselekedeteiért, és az okozott kárért. Az eljárás célja, hogy az elkövető jóvátételt nyújtson az áldozat számára, valamint elősegítse mind a sértett, mind a sérelmet okozó személy közösségeikbe történő re-integrációját. Mindez az érintett közösségek és az állami intézmények együttműködésével valósul meg”
(Van Ness - Strang, 2002.)

A helyreállító igazságszolgáltatás fogalma

- A helyreállító igazságszolgáltatás egy folyamat.
- Elsődleges célja a szabályszegés vagy bűncselekmény elkövetése következtében kialakult kár helyreállítása.
- Kiemelt hangsúly van azon, hogy a bűncselekmény által érintett személyek és közösségek tagjai közvetlenül is részt vegyenek a káreseményre adott válaszok, szankciók kidolgozásában.
- A konfliktusmegoldás során az érintettek (áldozatok, elkövetők, közösségek) anyagi és érzelmi szükségletei egyaránt tükröződhetnek. (Fellegi, 2009: 55)

A büntető és helyreállító megközelítés közötti különbségek

	Büntető igazságszolgáltatás	Helyreállító igazságszolgáltatás
Konfliktus	A bűncselekményt az állam elleninek tekinti.	A bűncselekményt személyek közötti konfliktusnak tekinti.
Hangsúly	Az elkövető bűnösségét hangsúlyozza.	Az elkövető kötelezettségeit hangsúlyozza.
Képviselő	Az igazság érdekében az állam képviseli a felelősségre vonást.	Az igazságszolgáltatás közvetlenül bevonja az áldozatokat, elkövetőket és a hozzájuk tartozó közösség tagjait, hogy együtt dolgozzák ki a helyreállítás módját
Cél	Az elkövető megkapja, amit megérdemelt, illetve a büntetéssel megelőzzék a későbbi bűnelkövetést.	Legfőbb célja az áldozat szükségleteinek kielégítése, valamint az elkövető felelősségvállalása a kár helyreállításában
Kérdések	Milyen szabályt/törvényt szegtek meg? Ki követte el? Mit érdemel érte?	Ki(k) sérült(ek)? Mik a szükségletei(k)? Ezek kielégítése kinek a kötelessége?
Idősík	A megtorló szemlélet a múltra tekint, az utilitarista elsősorban a jövőre.	A múltból indul ki, de a jövőre tekint.
A rossz fogalma	„Ami szabályellenes” – az absztrakt normák megszegése.	„Ami valakinek sérelmet okoz” – az egyéni, szubjektív percepcióra épülő sérelem.

(Zehr, 1990; Hirsch 1993, id. Fellegi, 2009: 58)

A resztoratív szemléletű eljárások jellemző alkotóelemei

- A résztvevők önként vállalják a részvételt,
- A döntésüket átfogó tájékoztatás előzi meg a kimeneteli lehetőségekről,
- Elsődleges szempont, hogy az áldozat ne váljon ismételten áldozattá,
- Az elkövető képes valamilyen szintű felelősséget vállalni a tetteért,
- A folyamatot pártatlan, képzett semleges facilitátor / mediátor / koordinátor vezeti,
- A folyamat bizalmas természetű.

A resztoratív szemléletű eljárások jellemző alkotóelemei

- Azonos hangsúly kerül az áldozatok, az elkövetők és az érintett közösség(ek) szükségleteire,
- Az érintett személyek közvetlenül vesznek részt a folyamatban,
- Feltárásra kerülnek az eset körülményei, az elkövetéshez vezető okok, a cselekmény másokra gyakorolt hatása, a felmerülő szükségletek, a helyreállítás lehetőségei, és a jövőbeni konfliktus/elkövetés megelőzésének módjai,
- Lehetőség van az elkövető önkéntes felajánlására az okozott kár jóvátétele érdekében,
- A hangsúly az elkövető aktív felelősségvállalására épül.
- Lehetőség nyílik az érintetteket támogató személyek bevonására.

A resztoratív eljárás előnyei az áldozatok és az elkövetők számára

„Az áldozatok számára lehetőség nyíljon...”	„Az elkövetők számára lehetőség nyíljon...”
közvetlenül bevonódni a konfliktus megoldásába, és részt venni a történetek következményeinek meghatározásában,	felelősséget vállalni a tettért és megérteni annak az áldozatra és a közösségre gyakorolt hatását,
a cselekedettel és az elkövetőjével kapcsolatos kérdéseire választ kapni,	az esettel kapcsolatos érzelmeit kifejezni,
kifejezni a cselekmény által rá gyakorolt hatásokat,	közösségétől támogatást kapni ahhoz, hogy az okozott kárt jóvátegye,
kártérítést, jóvátételt kapni,	jóvátételt felajánlani,
az elkövetővel való kapcsolatát helyreállítani (amennyiben korábbról ismerte...),	az áldozattal való kapcsolatát helyreállítani (amennyiben őt korábbról ismerte...),
lezárni magában az esetet.	lezárni magában az esetet.

A büntetés-végrehajtásban alkalmazott helyreállító gyakorlatok

- A büntetés mellett vagy büntetésként alkalmazott helyreállító gyakorlatoknál nem minden esetben jelentkeznek a helyreállító megközelítés egyes jellemzői (elkövető és áldozat önkéntes részvétele stb.), illetve egyes gyakorlatok az eredményük (pl. a közösségnek nyújtott jóvátétel, közösségi kapcsolatok helyreállítása, re-integráció stb.) miatt vonhatóak a helyreállító igazságszolgáltatás körébe.
- Az Európa Tanács Miniszteri Bizottság R (2000) 22 sz. Ajánlása a közösségi büntetések és intézkedések európai szabályainak fejlesztéséről felsorolja a közösségi szankciók típusait és alkalmazási lehetőségeit a büntetőeljárásban, ide sorolva például az áldozat-elkövető mediációt is.

Áldozat-elkövető közötti mediáció

- A folyamat során egy pártatlan, harmadik fél közvetlenül vagy közvetve segíti az áldozat(ok) és az elkövető(k) közötti kommunikációt. A mediáció segít, hogy a felek jobban megértsék egymás helyzetét és szempontjait, és lehetőség szerint megállapodjanak a jóvátétel módjairól.
- Mindez nem befolyásolja a kiszabott büntetést, és többnyire a károk sem tehetők jóvá. De: a folyamat elemei (megértés, megismerés, megbánás, megbocsátás stb.) pozitív hatással lehetnek mind az áldozatra, mind az elkövetőre.

A MEREPS-projekt

- „Mediation and Restorative Justice in Prison Settings” – azaz Mediáció és helyreállító igazságszolgáltatás büntetés-végrehajtásban. Az Európai Bizottság Criminal Justice programja által támogatott pályázat, az Országos Kriminológiai Intézet és a Foresee Kutatócsoport együttműködésében valósul meg.
- A projekt a mediáció és más resztoratív megoldások szerepét és lehetőségét vizsgálja börtönkörnyezetben, súlyos bűncselekmények elkövetőit és áldozatait fókuszba állítva
- A kutatás vizsgálja, hogy az eljárások hozzájárulnak-e az áldozatok segítségéhez, az elkövetők felelősségvállalásához, a bv. személyzet és az elítéltek konfliktusainak hatékonyabb feloldásához, és az elítéltek társadalmi re-integrációjához.

Büntetés-végrehajtási intézeten belüli mediáció

- A mediáció több, börtönviszonyok között kialakuló konfliktus esetében használható.
- A mediáció egyenrangú felek konfliktusának rendezése, és az alá-fölérendeltségi viszonyban egymással nem álló fogvatartottak között kialakuló vita, konfliktus rendezésére jól alkalmazható.
- Ilyen esetben egy pártatlan, harmadik fél közreműködik a konfliktus rendezésében és egy megállapodás kidolgozásában.
- A megállapodás feltételeit nem a mediátor, hanem a felek határozzák meg – a speciális helyzetre tekintettel a bv. Intézet rendjét nem sértő módon.

Büntetés-végrehajtási keretek közötti konkrét mediációs esetek

- 2010. november 12. - zárkán belüli konfliktus

Résztevők: 2 facilitátor, 2 érintett fogvatartott, 2 megfigyelő,
1 érintett fogvatartott

Megállapodás: további magatartás, testi érintés kerülése,
zárkamegbízott jelzéseinek elfogadása, nevelő megkeresése,

- 2011. január 17. – zárkán belüli verekedés

Résztevők: 2 facilitátor, 2 megfigyelő, 2 érintett elítélt,

Megállapodás: tanácsok megfogadása, istentiszteleten való
részvétel, játékos ütögetés-viccelődés kerülése, egymás
meghallgatása

A közérdekű munka, mint a közösségnek nyújtott jóvátétel

- A közérdekű munka büntetés a közösségnek nyújtott szimbolikus jóvátételi jellegű szankciónak tekinthető. Közérdeket szolgáló tevékenység végzése, amire az adott állami, önkormányzati intézménynek nem lenne fedezete.
- Speciális re-integrációs lehetőséget is jelent: alacsony munkakultúrájú, munkavégzéshez nem szokott emberek juthatnak vissza a munkaerő-piacra, amiben a későbbi továbbfoglalkoztatás esélye is benne van.
- Csökkenhet az általános félelemérzet, erősödhet a bizalom.

A közösségnek nyújtott jóvátétel

- Egy büntetés-végrehajtási intézet esetében fontos a jó kapcsolat a helyi közösséggel, amiben benne rejlik a börtön és a közösség egyfajta integrációja is,
- Fontos tényezők:
 - Megfelelő kommunikáció, motiváció,
 - A börtönszemélyzet és a közösség aktív részvétele,
 - Valódi lehetőség a fogvatartottak részére a jóvátételre,
 - A jóvátétellel a fogvatartottak javíthatják a közösség életminőségét, egyúttal fejlesztik saját önbecsülésüket, önbizalmukat,
 - A jóvátétel a helyi közösség egészének hasznos.

A Balassagyarmati Fegyház és Börtön közösségnek nyújtott jóvátételi esetei

- Az intézet által megvalósított pályázatok:
 - 2007. „Adj esélyt, hogy jóvátegyem!”
 - 2008. „Együtt, közösen a Palóc liget természeti környezetének megóvásáért”
- A közösség felé végzett egyéb munkák:
 - Városi sportcsarnok felújításában közreműködés,
 - Városi temető kerítésének felújítása,
 - Reménysugár Gyermekotthon támogatása, együttműködés keretén belül,
 - Képzőművészeti tevékenységek...

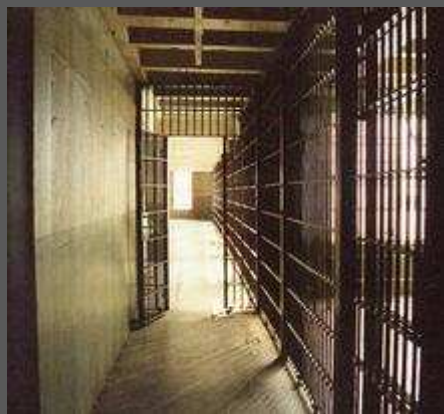

Más büntetés-végrehajtási intézetek által a közösségnek nyújtott jóvátétel

- „Börtönlakók a városlakókért” - a Veszprém Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet elíteltjei illegális hulladék-lerakóhely felszámolásában, valamint út menti területek megtisztításában vettek részt.
- „Börtön a városért” –a Heves Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet fogvatartottjai a város több pontját tisztították meg, tették rendbe.
- „M megbántuk, jóvátennénk!”- A győri Xantus János Állatkertben hat fogvatartott a társadalmi jóvátételi program keretében önkéntes, ingyenes munkát végzett.
- A Közép-Dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet baracskai objektumának 15 fő fogvatartotti csoportja a börtönlelkész vezetésével helyreállította a kápolnásnyéki zsidótemetőt.

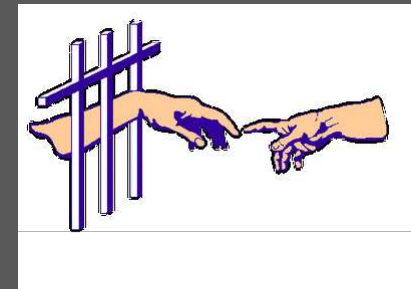
A re-integrációt segítő programok

- AVP-módszer (Alternatives to Violence Project, azaz Alternatívák az Erőszakkal Szemben): a Hajdú-Bihar Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet a helyreállító szemléletet az AVP-módszer önismereti és konfliktuskezelő tréningjeivel vezette be a fogvatartottak, javítóintézeti fiatalok és a velük foglalkozó szakemberek körében.

A Zákeus-program

- A Magyar Testvéri Börtöntársaság és a Magyar Bűnmegelőzési Börtönmissziós Alapítvány programja.
- Alapvető célok:
 - Áldozatok iránti együttérzés,
 - Felelősségvállalás,
 - Következményekkel való szembesülés,
 - Szükségletek felismerése,
 - Az elkövetés közösségre gyakorolt hatása,
 - Megbánás és jóvátétel,
 - Megbékélés és megbocsátás.

Családi döntéshozó csoportkonferencia a büntetés-végrehajtási intézetben. Hazai tapasztalatok.

TÁMOP 5.6.2-10/1-2010-0001 kiemelt projekt
workshop

2010. február 09., Debrecen

A családi döntéshozó konferencia új-zélandi gyökerei

- A családi csoport-konferencia az 1989. évi gyermek-, ifjúság- és családvédelmi törvény részeként látott napvilágot Új-Zélandon. A törvény a maori őslakosok koncepcióját vette kölcsön, melynek lényege a fiatal elkövetők tágabb családi körének bevonása a normakövető magatartás szankcióinak megállapítását célzó döntési folyamatba. A maori hagyomány szerint az egyén családja és a közösség is részt vesz a normaszegés elbírálásában.

A családi döntéshozó konferencia ausztrál gyökerei

- Terry O' Connell ausztrál rendőrtiszt ösztöndíjat kapott az ún. „családi csoport-konferencia” módszerének kifejlesztéséért, ami a fiatalkori bűnözés és az iskolai viselkedészavarok egy újfajta megközelítése volt.
- O' Connell átvette a maorik szemléletét, megtartotta a családi csoportkonferencia elnevezést, de átformálta a koncepciót: szociális munkás helyett rendőrtiszt vezeti le a konferenciát.

A családi döntéshozó konferencia fogalma

- A fogvatartottak társadalmi re-integrációját segítő program, melynek során az elkövető által meghívott és a büntetés-végrehajtási intézet vezetése által jóváhagyott családtagok, barátok, közösen fogalmazzák meg a szabadulás utáni sikeres re-integráció szempontjából legfontosabb kérdéseket.
- Alkalmazási lehetőségek:
 - A büntetés-végrehajtási intézet elhagyásával együtt járó ideiglenes eltávozás előkészítése
 - Adott fogvatartott szabadulásának előkészítése.

A családi döntéshozó konferencia kezdeményezése

- A konferencia kezdeményezése:
 - Személyi állomány tagja részéről (nevelő, pszichológus, lelkész)
 - Fogvatartott részéről
 - Egyéb személy részéről (jogi képviselő, pártfogó felügyelő, civil szakember)

A családi döntéshozó konferencia előkészítése

- Az előkészítés folyamata:
 - Személyi állomány tájékoztatása, bevonása, megnyerése,
 - Fogvatartott tájékoztatása, motivációi és igényei felmérése,
 - Facilitátor felkeresése, tájékoztatása,
 - Adatgyűjtés, elítelt kapcsolatainak feltérképezése, segítők felmérése,
 - Feladatok feltárása, megbeszélése,
 - Érintettek felkeresése, tájékoztatása, meghívása.

A családi döntéshozó konferencia résztvevői és a kezdetek

- A családtagok, rokonok és barátok mellett a résztvevők körébe tartozhatnak önkormányzatok, segítő szervezetek képviselői, pártfogó felügyelők, akik tájékoztatást adhatnak az általuk nyújtott szolgáltatásokról.
- A tájékoztatás után a család részletes tervet állít össze, miként kívánja megoldani a szabadulás pillanatában felmerülő legfontosabb kérdéseket, és ebben a családtagok, rokonok, barátok milyen szerepet tudnak vállalni, illetve a család milyen segítséget igényel a segítő szervezetektől.

A családi döntéshozó konferencia menete I.

- Az előkészítés során feltárt problémák megvitatása, a facilitátor vezetésével, aki semleges, pártatlan szereplő.
- Az információ megosztása - tudatni kell a csoporttal, hogy milyen okból vált szükségessé a konferencia összehívása.
- A jelenlévők reagálhatnak és újabb problémákat fogalmazhatnak meg.
- Az információcserét követően összeáll a megoldandó problémák listája.
- Az információcsere során a családnak azzal is tisztában kell lennie, hogy milyen erőforrásokra támaszkodhatnak, milyen külső segítséget kaphatnak.

A családi döntéshozó konferencia menete II.

- A szakemberek ismertetik a fennálló problémák következményeit és tájékoztatják a családot az elérhető megoldási lehetőségekről.
- Ha a problémákat illetően egyetértés alakult ki, következik a családi tervkidolgozás, melynek szakasza a saját vagy privát idő, ami alatt a családnak egyedül kell kidolgoznia a megoldásra vonatkozó konkrét tervet, aminek pontos határidőket, vállalásokat, felelősségi köröket kell tartalmaznia.
- Ezután a család ismerteti a tervét, amelyet a résztvevők mindegyikének el kell fogadnia.
- A tervet írásba foglalják, és azt minden résztvevő aláírja. A terv megvalósítását megbeszélés szerinti személy ellenőrzi.

A családi döntéshozó konferencia menete III.

- A család és a szakemberek megegyezhetnek arról is, hogy az eredmények megvitatása céljából legközelebb mikor jönnek össze.
- Ha a terv végrehajtása akadályokba ütközik, vagy megvalósítása veszélybe kerül, újabb konferencia hívható össze, amelyen lehetséges a terv módosítása.
- A családi terv végrehajtását követően, fél-egy év elteltével érdemes az eset után követését elvégezni, megvizsgálni, mi történt a családdal a konferencia, illetve a családi terv végrehajtása óta, sikerült-e fenntartani az eredményeket.

Családi döntéshozó konferencia a Balassagyarmati Fegyház és Börtönben

T. János „Szamuráj” esete

<i>Fogvatartott jellemzői</i>	<i>Család jellemzői</i>
Életellenes bűncselekmény	Családban más még nem volt büntetve
Hosszú ítélet (18 év)	Kapcsolattartás érzékelhető (levelezés, alkalmasszerűen látogatás)
Büntetése kezdeti szakaszában problémás magatartás	14 éves lánya azért választ pedagógiai középiskolát, hogy megértse az apja bűnelkövetését
Fegyelmi cselekményekben való részvétel	12 éves fia magatartási problémákkal küzd az általános iskolában, mert a társai piszkálják
Pozitív irányú viselkedésváltozás	A család kitart mellette
Zákeus-programban való részvétel	Gyerekek tanulnak, felesége és annak szülei szezonális munkából élnek
Vallás felé fordulás, zenélés	Felesége másodállást vállal, ha teheti

A családi döntéshozó konferencia megvalósításának ötlete

- Az intézet, illetve a Közösségi Szolgáltatások Alapítványa Magyarország között a kapcsolatfelvétel az MBBA által megtartott Zákeus-program keretén belül történt meg, mindez megalapozta a további közös együttműködést,
- Az intézet részéről felmerült egy kísérleti jellegű, komplex segítő beavatkozás lehetősége a fogvatartott szabadulásra történő felkészítése érdekében.
- Elkezdődött a resztoratív technikák és a re-integrációt segítő tevékenységek ötvözésével kialakított beavatkozás.

A családi döntéshozó konferencia megvalósításának szakaszai

- Három fázisban lezajló beavatkozás:
 - Megbeszélés a büntetés–végrehajtási intézet falai között az elítélt és családja részvételével, a kapcsolatuk tisztázása és erősítése érdekében tervezett rövidtartamú eltávozás előkészítése érdekében,
 - Családi döntéshozó csoportkonferencia megtartása, a szabadulás előtti időszakban, az elítélt lakhelyén, a család és a közösség egyéb tagjainak bevonásával,
 - Resztoratív konferencia lebonyolítása, a bűncselekmény által okozott sérelmek enyhítésére, az áldozat hozzátartozóinak fogadókészségét figyelembe véve.

I. fázis

A resztoratív megbeszélés (1. rész)

- Resztoratív megbeszélés a családtagok között:
 - 2009. szeptember, Balassagyarmati Fegyház és Börtön
 - Fogvatartott, élettársa, anyósa, élettárs testvére, gyermekek, intézetparancsnok, bv. osztályvezető, pártfogó felügyelő,
 - Első alkalom, hogy a család teljes létszámban együtt volt,
 - Parancsnoki megnyitást követően a facilitátor átvette a szót, resztoratív kérdések mentén mindenki kifejtette a véleményét,
 - „Ötletbörze” a kapcsolat és a kommunikáció erősítésére, az ünnepek közös eltöltésével kapcsolatos tervek,
 - Elvárások és konkrét tervek megfogalmazása,
 - Váratlan konfliktushelyzet – egy új féltestvér...
 - Szabad érzelem-áramoltatás, problémafeloldás elkezdése.

I. fázis

A resztoratív megbeszélés (2. rész)

- Resztoratív megbeszélés a családtagok között:
 - Valós szükségletek felszínre hozása, elvárások megfogalmazása a közös élettel kapcsolatban,
 - Szülői szerep megtanulásának fontossága,
 - Az ideiglenes eltávozás alatti teendők, igények megfogalmazása (a gyerekek egy közös sétát szeretnének a településen):
„mindenki láthassa, hogy nekünk is van apánk, aki már rendes, erős és jóképű, és be tudjuk mutatni a barátainknak...”
 - Tennivalók pontosítása: kapcsolat helyreállítása, javítása, egymás megismerése, esetleges feszültségek megfelelő kezelése...

II. fázis

A családi döntéshozó konferencia (1. rész)

- Családi döntéshozó csoportkonferencia:
 - 2010. június, Verpelét, gyülekezeti imaház,
 - Résztvevők (a facilitátor és a fogvatartott mellett):
 - Család és hozzátartozók (8 fő) (élettárs, anyós, sógornő, unokatestvér)
 - Szakemberek (6 fő) (pártfogó felügyelők, jegyző, családsegítő, bv. ov.)
 - Támogatók (3 fő) (lelkész és felesége, pszichológus hallgató)
 - Megtárgyalandó témák felvázolása, elképzelések és nehézségek ismertetése,
 - Információk megosztása,
 - Család önálló tervkidolgozása, annak ismertetése.

II. fázis

A családi döntéshozó konferencia (2. rész)

- Családi döntéshozó csoportkonferencia
 - Kidolgozott terv és tennivalók:
 - Lakás – az élettárs szüleinél fognak lakni, majd önálló lakást szeretnének,
 - Munka – szabadulás után a jegyző által felkínált közhasznú munka,
 - Adósság – a bírósági költségek és kártérítés kapcsán fennálló tartozás rendezése érdekében segítségkérés a pártfogótól, helyi szakemberektől és támogatóktól,
 - Keresztény életvitel – családjával együtt folytatja a börtönben elmélyített keresztény szemléletet, imaházba jár, zenél,
 - Kapcsolatok – sógora és rokonai támogatásával a korábbi bűnözői körbe tartozó ismerősök elkerülése,
 - Jóvátétel – a család és a közösség felé az életvitelével, az áldozat hozzátartozói felé megbeszélés alapján.

Két hónappal később...

- Két hónap elteltével (a 2010. július 10-én esedékes szabaduláshoz viszonyítva):
 - A jegyző beszámolt arról, hogy a férfi az önkormányzatnál dolgozik,
 - Albérletbe költöztek, a családsegítő által biztosított bútorokkal,
 - A gyerekek hangulata javult, a fiú magatartási problémái már nincsenek jelen,
 - Az albérletbe költözés anyagi problémákat okozott, de ezt kezelik,
 - A kapcsolat boldog, az apróbb nézeteltéréseket rendezik,
 - Gyülekezetbe eljárnak,
 - A család segítségét, támogatását élvezik.

III. fázis

A resztoratív konferencia lebonyolítása

- 2011. január, Sopron – az áldozat hozzátartozója találkozott a volt elítélttel és annak élettársával,
- A resztoratív konferencia során rádiófelvétel készült, aminek vágott verziója meghallgatható volt az MR1 Kossuth Rádió adásában.

Családi döntéshozó konferencia a Balassagyarmati Fegyház és Börtönben

K. Ferenc Béla esete

<i>Fogvatartott jellemzői</i>	<i>Család jellemzői</i>
Életellenes bűncselekmény	Családjában más nem volt büntetve
Hosszú ítélet (20 év)	Kapcsolattartás érzékelhető (levelezés, alkalomszerű látogatás)
Büntetése kezdeti szakaszában problémás magatartás	Felesége és édesanyja között rossz kapcsolat, anyja a menyét okolja azért, hogy a fia bűncselekményt követett el
Fegyelmi cselekményekben való részvétel a büntetése első öt évében	Felesége a három lányát és a fiát egyedül nevelte, bár próbált párt találni
Pozitív irányú viselkedésváltozás	A család igyekszik biztosítani a megélhetését
Szabadidős programokat néha látogat, de szívesebben vonul vissza zárkájába	Fia az iskola mellett aktívan sportol, ökölvívó
Szabadidejének aktív kitöltése érdekében maketteket készít, rajzol, verseket ír	A család lakáskörülményei megfelelőek, de hiányzik otthonról a férfi keze

A családi döntéshozó konferencia előkészítése

- Eddigi beavatkozás:
 - A facilitátor és az illetékes nevelő felkereste a fogvatartott családját és az édesanyját, annak érdekében, hogy felmérjék az életkörülményeket, megismerjék az érintetteket a saját környezetükben, felmérjék, hogy valóban támogatást nyújthatnak –e a szabadulásra felkészítés hátralévő folyamatában,
 - 2010. december 03. - resztoratív megbeszélés a büntetés-végrehajtási intézet falai között az elítélt és családja részvételével, egy büntetés-félbeszakítási kérelem esetleges engedélyezésének előkészítése érdekében,

A resztoratív megbeszélés lebonyolítása

- 2010. december 03., Balassagyarmati Fegyház és Börtön
 - A resztoratív megbeszélés résztvevői: elítélt, édesanyja, fia, két férfi rokon, parancsnok, illetékes nevelő, facilitátor,
 - Parancsnoki megnyitást követően a facilitátor átvette a szót, resztoratív kérdések mentén mindenki kifejtette az érzéseit, véleményét,
 - Megfogalmazásra kerültek a büntetés-félbeszakítás idejére tervezhető feladatok, egyéb kívánságok (mint például a beteg nagymama meglátogatása), az elvárások és a konkrét tervek,
 - Megtörtént a valós szükségletek felszínre hozása, a feleség és az édesanya közötti konfliktus megfogalmazása,
 - Az ideiglenes eltávozás alatti teendőik, igények megfogalmazása

Családi döntéshozó konferencia a Balassagyarmati Fegyház és Börtönben

- Büntetés-félbeszakítás realizálása (2010. december 07-13.)
 - A kérelem alapjául szolgáló és vállalt feladatok teljesültek, az elvégzett munkákról az elítélt fia fényképeket készített, melyeket bemutattak a körzeti megbízottnak,
 - A család egy „élménybeszámoló” levélben leírta érzéseit:
„...Az elmúlt hét volt életünk legszebb hete, mert édesapánk itthon lehetett velünk és így teljes volt a család... Végre volt alkalom, hogy sokat beszélgethessünk... Elkezdtuk csinálni a házat, mindenki segített.. Ami a legjobb, hogy édesanyám és édesapám kibékültek, végre megbeszéltek mindent és megegyeztek... Az lesz a legnehezebb, mikor újra elmegy tőlünk...”

A családi döntéshozó konferencia tapasztalatai (1. rész)

- Pozitívumok
 - A családtagokkal való személyes kontaktus egy átláthatóbb, tisztább képet nyújthat a személyközi kapcsolataikról,
 - A család életkörülményeinek megismerése a pártfogó felügyelői környezettanulmánynál több információt szolgáltat,
 - A fogvatartottat befogadó család és annak működésének a megismerése segít a döntés előkészítésében, megmutatja a család meglévő erősségeit,
 - Feltételes szabadságra bocsátás, intézet elhagyásával együtt járó ideiglenes távollét elbírálása során a CsDCs megkönnyíti a döntéshozatalt,

A családi döntéshozó konferencia tapasztalatai (2. rész)

Pozitívumok

- A CsDCs csökkentheti a befogadó közösség félelemérzetét és előítéleteit,
- A CsDCs fokozza a társadalmi érzékenységet, formálhatja az érintett szakemberek attitűdjét,
- A CsDCs jól szolgálhatja a társadalmi visszailleszkedést, illetve a biztosítható forrásokhoz való hozzájutást.
- A szakmaközi együttműködések erősítése is említésre méltó.

Ajánlott irodalom a téma iránt érdeklődőknek

- Fellegi B. (2009): *Út a megbékéléshez. A helyreállító igazságszolgáltatás intézményesülése Magyarországon.*

Napvilág Kiadó, Budapest

- Konferenciakötet (2010): *A helyreállító igazságszolgáltatás európai jó gyakorlatai a büntetőeljárásban.*

Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, Budapest

- Konfliktuskezelés elítéltekkel (2010): *Kézikönyv a mediáció és helyreállító igazságszolgáltatás alkalmazhatóságáról a büntetés-végrehajtásban.*

P-T Műhely az OKRI megbízásából, Budapest

- Wachtel, T. (1997): *Real Justice – Hogyan forradalmasíthatjuk a normasértéshez való viszonyulásunkat?*

The Piper's Kiadó, Pipersville, Pennsylvania

Köszönöm a figyelmet!

Kovács Mihály bv. őrnagy
Büntetés-végrehajtási Osztályvezető
Balassagyarmati Fegyház és Börtön
2660 Balassagyarmat, Madách u. 2.
Telefon: +36-30-2994-278
E-mail: kovacs.mihaly@bv.gov.hu